

REMISSYTTRANDE

DS 2009:40

Vissa samepolitiska frågor

Skogsindustrierna har lämnats tillfälle att yttra sig över rubricerat betänkande. Våra synpunkter är följande.

Sammanfattning

Skogsindustrierna motsätter sig förslaget om en allmän hänsynsregel i rennäringslagen.

Skogsindustrierna anser att

- den allmänna hänsynsregel som föreslås
  - skapar en otydlighet som innebär uppenbar risk för en rättighetsförskjutning som inte är förenlig med det äganderättsliga grundlagsskyddet
  - innebär konsekvenser som kan bli betydande för skogsbruket
- respekten för varandras rättigheter mellan två näringar som bedriver verksamhet på samma mark är en grundläggande förutsättning och att hänsyn skall tas till varandras intressen
- dagens hänsynsregler mellan renskötsel och skogsbruk är tillräckliga och fyller de behov som finns
- att rätten att jaga och fiska oförändrat skall tillkomma de renskötande samerna

Skogsindustrierna anser det otillfredsställande att inte ändringar i rennäringslagstiftningen presenteras i ett sammanhållet förslag. Det innebär att det är näst intill omöjligt att få den helhetssyn som är nödvändig för att kunna bedöma konsekvenserna av olika förslag.

Allmänna synpunkter

Det ena förslaget läggs till det andra då det gäller förändringar i rennäringslagstiftningen. Betänkandet av gränsskogutredningen, ”Skog utan gräns” (SOU 2009:30), har nyligen lagts, nu läggs rubricerat förslag och en samlad proposition förväntas senare under våren 2010.

Föreliggande promemoria innehåller bl.a. förslag till ändringar i rennäringslagstiftningen med utgångspunkt från Rennäringspolitiska kommitténs förslag. De frågor som i första hand berör skogsnäringen gäller den föreslagna ömsesidiga hänsynsregeln och nuvarande begränsning avseende rätten till jakt och fiske. Båda dessa frågor handlar om förhållandet mellan renskötselrätten och äganderätten.

Den lagstiftning vi redan har gällande skogsbruk/rennäring innebär en osäkerhet och en kraftigt divergerande syn gällande den hänsyn till rennäringen som kan krävas av markägaren. Till detta läggs nu ett förslag som riskerar att öka osäkerheten ännu mer. Det innebär att det blir näst intill omöjligt att bedöma konsekvenser av enskilda förslag då helheten saknas. Detta gäller framför allt förslaget gällande ömsesidig hänsyn mellan rennäringen och skogsbruket i departementspromemorian. Till detta skall läggas de omfattande förändringar som aviserats gällande 31§ skogsvårdslagen (SVL) och som innebär att ställning nu inte tas till utformning av hänsynskravet i SVL. Vi belyser detta problem i slutet av detta yttrande.

Ömsesidiga hänsynsregeln

Förslaget om införandet av en ömsesidig hänsynsregel kan tyckas okontroversiellt då det är naturligt att markägare och den som bedriver renskötselrätt skall visa varandra ömsesidig hänsyn. Ett införande av en ömsesidig hänsynsregel måste dock passa in i sitt rättighetssammanhang. Det förslag som presenteras i DS'n om att ta in regeln i rennäringslagen (RNL) innebär att den riktar sig mot rättighetsinnehållet i äganderätten, i vilken en hänsynsregel inte hör hemma. Gällande rätt är att förhållandet mellan renskötselrätten och äganderätten regleras av de rättigheter som följer av RNL. Varje förändring i form av en förstärkning av renskötselrätten i RNL och SVL medför en direkt försämring av äganderätten. Det innebär i praktiken en rättighetsförskjutning till markägarnas nackdel. Detta gäller framför allt vinterbetesmarkerna där det i dagsläget inte finns några begränsningar gällande fastighetsägarens markanvändning.

Kraven på varje förändring av lagreglerna för renskötselrätten skall enligt regeringsformen bygga på ett i praktiken väl dokumenterat behov för renskötseln som är av sådant slag att ändringen krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. Rennäringens intressen skall ställas mot skogsnäringens, och rättighetsförskjutningar genom lagstiftning får ske först när angelägna allmänna intressen väger över. Vi konstaterar nu, liksom i vårt yttrande gällande "Skog utan gräns", att några faktiska i praktiken föreliggande behov av förbättringar för renskötseln som skulle motivera rättighetsförskjutningar inte har presenterats av någon utredning och inte heller i departementspromemorian. Mot denna bakgrund borde ett tillägg om ömsesidig hänsyn inte kunna tas in i RNL. Den skulle begränsa markägarens markanvändning generellt till ett hänsynstagande. Gällande lagstiftning innebär vissa restriktioner för markägarens markanvändning och en hänsynsregel kan få avgörande betydelser som skulle innebära svåra bevisproblem i processer gällande prövning enligt SVL. Konsekvensen av en allmän

hänsynsregel blir också att rennäringens intressen skall beaktas i alla sammanhang i hela renbetesområdet, ett område vars omfattning dessutom inte är klart definierat.

Till detta kan tilläggas att SVLs portalparagraf redan innehåller en bestämmelse att "Vid skötsel skall hänsyn tas till andra allmänna intressen".

Vi motsätter oss därför förslaget till en ömsesidig hänsynsregel i RNL.

Rätten till jakt, fiske och andra rättigheter

Rätten till jakt och fiske grundar sig på renskötselrätten och den får utövas av den som är medlem i samebyn. Rätten tillkommer sålunda renskötande medlemmar. Att öppna rätten till jakt och fiske även för icke renskötande samer skulle innebära att omfattningen av den jakt och fiske som grundas på renskötselrätten kommer att öka på ett sådant sätt att det sker på bekostnad av markägarens jakträtt. Även det skulle enligt vår uppfattning vara en åtgärd som strider mot den grundlagsskyddade äganderätten.

Vi delar därför utredningens uppfattning att man inte bör göra några ändringar i fråga om rätten till jakt och fiske.

Svårigheten att bedöma konsekvenser av förslagen

Skogsindustrierna har uttryckt att det är näst intill omöjligt att bedöma konsekvenserna av de förslag som presenteras i DS'n. Om vi ändå skall belysa en tänkbar konsekvens av förslagen från gränsskogutredningen och från departementspromemorian så lämnar vi följande exempel.

Markägaren planerar föryngringsavverkning inom vinterbetesområdet.

Enligt nuvarande regler finns inget krav på samråd. Däremot skall enligt 31§ SVL "den anpassning ske som uppenbart påkallas med hänsyn till rennäringen" för vissa åtgärder vilket utgör dagens begränsning.

Om de förslag som nu lagts blir gällande innebär det att samebyn kan påkalla samråd inför den planerade föryngringsavverkningen. Efter sådant samråd anmäler markägaren avverkningen till Skogsstyrelsen (SKS) som sedan ska pröva ärendet. Till grund för sin prövning har SKS utformat en rutin 2009-05-14 som bl.a omfattar gällande nivå på den hänsyn som kan krävas av markägaren. Enligt SKS rutin "kan det inte uteslutas att hänsynen åtminstone kan motsvara nivån enligt 30§ SVL", alltså uppåt 10 % av virkesvärdet (SKS tolkning). SKS rutin uttrycker fortsättningsvis "att hänsynen till rennäringen gäller vid sidan av den hänsyn som krävs till natur- och kulturmiljöer enligt 30§ SVL". Det innebär i praktiken att markägaren riskerar att drabbas av restriktioner motsvarande 20% av

värdet på berörd mark. SKS har efter denna prövning möjlighet att meddela förelägganden och förbud med möjlighet för berörda att anföra besvär.

Skogsindustrierna delar naturligtvis inte SKS uppfattning om hur bestämmelserna i 31§ SVL skall tolkas och ser en stor oro i att så mycket som 20 % av en avverkning kan beläggas med föreskrifter och förbud. Det finns dock en uppenbar risk att SKS tolkning vinner stöd med det förslag till hänsyn inplacerad i RNL som föreslagits i DS'n.

Med ovanstående exemplet vill Skogsindustrierna peka på de tolkningssvårigheter och stora konsekvenser som de föreslagna ändringarna i lagstiftningen sammantaget kan få för den grundlagsskyddade äganderätten.

Mårten Larsson
Skogsdirektör Skogsindustrierna